

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 23.07.2024
Sayı : 523

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

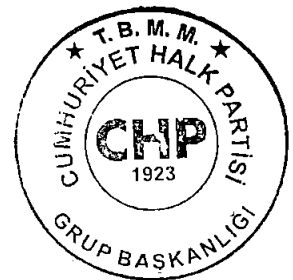
195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ahmet Baran YAZGAN

Edirne Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Anayasa
Tarih: 25-7-2024	Esas No: 2/2304

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
25 Temmuz 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
25 Temmuz 2024
No: 1464349

GENEL GEREKÇE

Yerel basın; yayınladıkları yöredeki gelişmeleri aktarmak, halkın sorunlarını tespit etmek, yolsuzlukları ortaya çıkarmak, problemleri gündeme taşımak, halkın şikayetlerini ilgililere aktarmak gibi önemli görevler üstlenmektedir. Ulusal basına göre yöre sorunlarını daha ayrıntılı işlemesi nedeniyle kentle ilgili daha kolay gündem oluşturabilen yerel basın, kentin aktörlerini daha yakından tanıdığı için yaptıkları haberlerde nokta atışı tespitler yapabilmektedir. Ayrıca yerel basın, dördüncü güç olarak bir nevi kamu görevi görerek, kamu adına denetim işlevini yerine getirmektedir. Yerelden demokratik katılımın bir parçası olarak yerel basın, demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Ulusal Kurtuluş Savaşımızın dünyaya duyurulmasında, haklılığının anlatılmasında, yaşananların unutulmamasında da payı olan Anadolu basını, giderek derinleşen ekonomik krizden ağır şekilde etkilenmiştir.

Yükselen enflasyon, yaşam pahalılığı ve Türk Lirası'nın yüksek değer kaybı nedeniyle faaliyetlerini yürütmekte zorlanan yerel basınımız, son darbeyi 17 Mayıs'ta Resmî Gazete'de yayınlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu genelge ile aldı. Söz konusu genelgede, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına günlük gazete alınmayacağı belirtilmiştir. Genelgede, "Kamu kurum ve kuruluşlarına hiçbir şekilde günlük gazete alımı yapılmayacak, görev alanı ile ilgili olmayan yayınlara abone olunmayacaktır" ifadeleri kullanılmıştır. Bu durum halihazırda zor günler yaşayan yerel basınımızı olumsuz etkilemiştir. Ayrıca yine genelgede, basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyeceği de yer almıştır. Genelgede, "Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyecektir" ifadeleri kullanılmıştır. Söz konusu durumun hem yurttaşların hem de kamu kurumlarının yeterli bilgiye ulaşamamasına, bu nedenle kamu zararına neden olabileceği açıktır.

Yerel basının gelirleri gazete satışları, reklamlar ve Basın İlan Kurumu aracılığıyla alınan resmi ilanlardır. Bu nedenle genelgeyle uygulamaya konan kısıtlamalar nedeniyle yerel basınımız tamamıyla yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış; yerel basınımızın temsilcileri, kısıtlamalar ile yerel basının can suyunun kesildiğini vurgulamıştır.

Aynı süreçte Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) da Basın İlan Kurumu (BİK) aracılığıyla gazetelere verilen ilanlarda rayiç bedeli 5 kat artırmış ve 500 bin liradan 2 milyon 500 bin liraya yükseltmiştir. Başka bir ifadeyle 2 milyon 500 bin lira altındaki satış bedelli ilanlar, artık yerel gazetelerde yayınlanmayacaktır. Gelirleri kısıtlı olan yerel basın, bu karar nedeniyle ciddi darbe almıştır. Resmi ilanların, gazetelerin önemli gelir kalemlerinden biri olduğu bilinmektedir. Resmi ilan alan gazetelerin etkinliğinin daha fazla olduğu da araştırmalarla ortaya konmuştur.

Peş peşe gelen bu kararların ardından Ankara, Bartın, Karabük ve İzmir gibi illerde en az 10 yerel gazete yayın hayatına son vermiştir. Türk Lirası'nın döviz karşısında yüksek değer kaybı nedeniyle kâğıt, kalıp ve mürekkep başta olmak üzere gazetelerin temel malzemeleri olağanüstü şekilde zamlanmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın tasarruf genelgesi ve SGK'nin ilan rayiç bedelini artırması, can çekişen yerel basınımızın idam fermanı olmuştur.

Öte yandan 6 Şubat 2023'te yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerden yerel basın da etkilenmiştir. En az 33 gazeteci ve basın çalışanının yaşamını yitirdiği, en az 1 gazetecinin uzuv kaybına uğradığı, matbaaların, basın ofislerinin, televizyon ve radyo binalarının yıkıldığı, depremde etkilenen kentlerden göç edenler arasında gazetecilerin de olduğu bilinmektedir. Özellikle bu bölgelerde, zorlu şartlar altında faaliyetlerini sürdürmeye çalışan yerel basın için söz konusu kısıtlama ve kararların etkisi daha da ağır olacaktır.

Halkın haber alma hakkının korunması, yerel yönetimlerin hesap verebilirliğinin sürdürülmesi, halk adına denetim görevinin gerçekleştirilebilmesi ve demokratik toplum yapısının yerelden güçlendirilmesi, yerel basının güçlü varlığı ile de doğru orantıdadır. Demokrasinin sağlıklı işleyişi için önemli rol oynayan yerel basının ekonomik sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Söz konusu tedbir ve kısıtlamalar, yerel medya kuruluşlarının kapanması ya da işlevinin yitirilmesine neden olabilecek, toplumun bilgi edinme hakkına ciddi zarar verecek niteliktedir. Halkın haber alma hakkı için zor koşullarda görev yapan yerel basınımızın, üstlendikleri önemli rol de göz önüne alınarak tasarruf tedbirlerinin dışında bırakılması, faaliyetlerini sürdürebilmesi için desteklerin artırılması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇESİ

MADDE 1- 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'a yerel gazetelerin varlıklarını sürdürebilmeleri için desteklenmesi amacıyla ek madde getirilmiştir. Bu kapsamda yerel gazetelerde yayınlanacak resmi ilanların yayım ücretinin, Resmi İlan Fiyat Tarifesinde belirlenen tutardan %50 artırımlı olarak ödenmesi öngörülmüştür. Bu durumun sağlanması için de vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge sunulması şartının aranmaması maddeye eklenmiştir. En önemli gelir kalemlerinin başında gazete alımları ve destek ödemelerinin geldiği göz önüne alınarak, yerel gazetelerin kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarına dönük tasarruf tedbirlerinden etkilenmemesi için yerel gazete alımları ve yerel basına yönelik destek ödemelerinin tasarruf tedbirlerinin kapsamı dışında kalması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

BASIN İLAN KURUMU TEŞKİLİNE DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Yerel basının desteklenmesi

EK MADDE 1- Yerel gazeteler için resmî ilanların yayım ücreti, Resmi İlan Fiyat Tarifesinde belirlenen tutardan %50 artırımlı olarak ödenir.

Birinci fıkra kapsamında yapılacak ödemeler için 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge sunulması şartı aranmaz.

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilen yerel gazete alımları ve yerel basına yönelik destek ödemeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanmasına ilişkin tedbirlerin kapsamı dışında tutulur.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

